

Vertikale

Periodaĵo por la aktivuloj
de la Flandra Esperanto-Ligo (FEL)

Tijdschrift voor de actieve leden
van de Vlaamse Esperantobond vzw,
Lange Beeldekensstraat 169, 2060 Antwerpen,
BE0419 028 122. RPR Antwerpen.

27 september 2020

Speciale uitgave

**Esperantocursussen in Vlaanderen
tussen de wereldoorlogen**

Auteurs: Hugo Rau en Roland Rotsaert

Inhoud

- Inleiding
- Het Esperanto-verenigingsleven tijdens het interbellum
- Culturele, economische en politieke situatie tussen de wereldoorlogen
- Informatiebronnen
- Bijlage 1: Lesgevers en groepsverantwoordelijken
- Bijlage 2: Plaatsen met Esperanto-activiteit
- Epiloog

Nummer 49

Redactie en opmaak

Yves Nevelsteen
yves@ikso.net

Vertikale

In het tijdschriftje ‘Vertikale’, dat een of twee keer per jaar verschijnt, worden onder meer verslagen van bestuurs- en algemene vergadering, statutenwijzigingen, enz. opgenomen. Het fungeert de facto als register van de beslissingen van de vzw. Vertikale verschijnt alleen digitaal, maar de Vlaamse Esperantobond kan op eenvoudig verzoek een papieren exemplaar bezorgen. Dit kost 5 EUR. Eerder verschenen nummers van Vertikale kan u vinden op www.esperanto.be/fel/akt/vertikale/

Vlaamse Esperantobond

De Vlaamse Esperantobond vzw (of in het Esperanto *Flandra Esperanto-Ligo, FEL*), gesticht op 7 oktober 1978, is de koepelorganisatie van de verschillende Esperantoverenigingen in Vlaanderen. Het aantal leden is rond de 300.

Het ledentijdschrift van de Vlaamse Esperantobond is Horizon-Taal en is grotendeels geschreven in het Nederlands, want het wil ook informeren over talen in het algemeen.

In het Esperantohuis Antwerpen vinden wekelijks voordrachten plaats. Deze worden meestal gehouden in de internationale taal Esperanto. Daarnaast is FEL de uitgever van tijdschriften en boeken in het Esperanto. Het tijdschrift *Monato* heeft lezers in meer dan 40 landen. Naast voordrachten organiseert FEL ook uitstappen en reizen naar Esperantobijeenkomsten.

De kantoren van de Vlaamse Esperantobond bevinden zich in de Lange Beeldekensstraat 169 - 2060 Antwerpen.

Telefoon:	03 234 34 00
E-mail:	info@fel.esperanto.be
Website:	www.esperanto.be/fel

Inleiding

De aanleiding voor dit artikel was de ontdekking in het Esperantofonds Cesar Vanbiervliet te Kortrijk van affiches waarop Esperantocursussen tot in de kleinste Vlaamse gemeenten aangekondigd werden. Hugo Rau begon toen, tussen de andere werkzaamheden in het Fonds door, de Belgische Esperantotijdschriften uit de periode 1918-1940 te doorbladeren en de gegevens over cursussen te noteren, met de bedoeling ooit een artikel te schrijven over dit onderwerp. Toen hij bijna klaar was met het voorbereidend werk, werd hij geconfronteerd met oogproblemen, die het hem onmogelijk maakten het project te voltooien. Zijn collega in het Fonds, Roland Rotsaert, heeft daarop de taak overgenomen en afgewerkt.

Dit artikel is gebaseerd op de analyse van de belangrijkste Belgische Esperantotijdschriften uit de behandelde periode: *Belga Esperantisto* (BE), *Katolika Esperantisto* (KE), *Flandra Esperantisto* (FE) en *Laborista Esperantisto* (LE). In de tekst worden meestal de afkortingen gebruikt. Indien verwezen wordt naar een bepaalde pagina, gebeurt dit volgens de structuur (tijdschrift | jaargang | pagina), bijvoorbeeld (BE 1921 123).

Hugo Rau, Joost Vander Bauwhede en Roland Rotsaert in sep. 2015

Het Esperanto-verenigingsleven tijdens het interbellum

Voorgeschiedenis

Het eerste Esperantoleerboek werd in 1887 in het Russisch gepubliceerd. In hetzelfde jaar volgden nog edities in Pools, Frans en Duits. Tijdens de daaropvolgende jaren verschenen regelmatig artikelen over deze nieuwe plantaal in de Belgische pers. Het idee van één gemeenschappelijke, neutrale taal die zou vermijden dat iedereen die internationale contacten had veel tijd moest investeren in het leren van meerdere talen, was iets wat leefde bij veel intellectuelen uit de tijd. De pas afgestudeerde Brugse onderwijzer Antoon Jozef Witteryck (1865-1934) was een van hen. In 1890 maakte hij kennis met Volapük, een plantaal die in 1879 gelanceerd was en snel een tamelijk ruime verspreiding kende. Hij was er niet enthousiast over; hij vond de taal te moeilijk en dacht eraan om een eigen plantaal te ontwerpen. In 1901 leerde hij Esperanto kennen en liet meteen Volapük en zijn eigen plannen varen. Hij was betrokken bij de oprichting van de Belga Ligo Esperantista en werd, via zijn drukkerij-uitgeverij, ook een der eerste 'beroepsesperantisten'.

Andere vroege Belgische esperantisten waren Armand Dethier, Charles Lemaire en P. Blanjean. In 1898 werd de eerste belangrijke cursus gegeven (Brussel, 80 deelnemers) en werd de eerste Esperantoclub gesticht (Charleroi).

Belga Ligo Esperantista

In september 1902 verscheen het eerste nummer van het tijdschrift 'Belga Sonorilo', dat in 1906 het officieel orgaan van de in 1905 gestichte Belga Ligo Esperantista werd. In 1908 stapte het over naar Ido, een hervormde versie van Esperanto. In de plaats werd in november 1908 een nieuw tijdschrift 'Belga Esperantisto' (BE) opgericht. Het laatste nummer van Belga Sonorilo verscheen in juli 1914. Het laatste vooroorlogs nummer van BE verscheen in augustus 1914; na de oorlog verscheen het opnieuw vanaf januari 1921.

Tijdens de oorlog verbleven meerdere Belgische esperantisten (o.m. A.J. Witteryck en Maria Posenae) in Engeland, waar in 1915 en 1916 zelfs

twee Belgische mini-congressen georganiseerd werden. Anderen waren geïnterneerd in Nederland (o.m. Alfred Nachtergaele in Zeist en Urbain Demey in Harderwijk) en organiseerden daar Esperantocursussen voor de mede-geïnterneerden. In België zelf lag het clubleven nagenoeg stil. Er bestaat een kleefzegel van een congres in Sint-Niklaas op 20 mei 1918, maar behalve een korte vermelding in BE is daarover niets bekend. Het 9de Belgisch Esperantocongres in Sint-Gillis (Brussel) op 23 en 24 mei 1920 kan beschouwd worden als de heropstart van de Belgische Esperantobeweging.

De redactie van de eerste naoorlogse BE bestond uit de heren Cogen (Ninove), Parotte (Verviers), Petiau (Gent), Schoofs (Antwerpen), Van Schoor (Antwerpen) en Witteryck (Brugge). Dat waren tegelijk ook de belangrijkste figuren van de Belga Ligo Esperantista. De vereniging had afdelingen in Antwerpen (4), Berchem, Boom, Borgerhout, Brugge, Brussel (3), Gent (2), Ledeborg, Lier, Moresnet, Sint-Mariaburg, Sint-Niklaas en 7 Waalse steden.

Katholiek Vlaams Esperanto Verbond

Van 1911 tot 1913 verscheen het tijdschrift 'Belga Katoliko', orgaan van de 'Belga Katolika Ligo Esperantista' (BKLE), de Belgische afdeling van de in 1910 opgerichte 'Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista' (IKUE), met als redactieadres Leo Heidendal in Arendonk. Er werden geen naoorlogse nummers van Belga Katoliko teruggevonden.

In november 1935 verscheen het eerste nummer van 'Flandra Katoliko' (FK), orgaan van het 'Katholiek Vlaams Esperanto Verbond' (KVEV, in het Esperanto 'Flandra Unuiĝo de Katolikaj Esperantistoj', FUKUE). Redactie en secretariaat waren gevestigd bij J. Van Deun, Turnhoutsebaan 277, Borgerhout. Zowel KVEV als de Franstalige tegenhanger (waarover geen gegevens bekend zijn) werkten samen met IKUE.

KVEV had afdelingen in Antwerpen, Borgerhout, Edegem, Ekeren, Hoboken, Merksem, Betekom, Bosvoorde, Heverlee, Grimbergen, Bilzen, Bree, Mechelen-aan-de-Maas, Millen, Aalst, Blankenberge, Brugge en Lichtervelde. Het tijdschrift werd eerst gedrukt door H. Braekevelt in Roeselare en vanaf mei 1938 door G. Van den Eynde in Retie.

Flandra Ligo Esperantista

Na de oorlog was de Vlaamse samenleving grondig veranderd en dat liet zich ook voelen in de Esperantobeweging. Het opleidingsniveau en de welstand in Vlaanderen waren gestegen en hierdoor bereikte Esperanto een nieuw publiek dat zich echter niet thuis voelde in de eerder elitaire en vaak door Franstaligen gedomineerde vooroorlogse clubs. Enkele mondige Vlamingen waren misnoegd omdat in de jaren 1920 bij Esperantobijeenkomsten in Vlaanderen soms wel toespraken in het Esperanto en het Frans gehouden werden, maar niet in het Nederlands (destijds nog ‘Vlaams’ genoemd). De verantwoordelijken trachtten zich te verdedigen, maar hun verklaring kwam niet geloofwaardig over. De Antwerpse ‘Flandrema Grupo Esperantista’ gaf in 1928, ter gelegenheid van het 20ste Esperanto-Wereldcongres in Antwerpen, een boekje uit waarin de Vlaamse Beweging voorgesteld werd aan de congresgangers. In juli 1929 volgde een eigen tijdschrift ‘Flandra Esperantisto’ (FE), met als ondertitel ‘Organo de la Flandra Esperanto Movado’. Redacteur was Jan Van Schoor uit Antwerpen. Op 18 mei 1930 werd te Gent de ‘Flandra Ligo Esperantista’ gesticht, gevolgd door het eerste Vlaams Esperantocongres te Antwerpen van 7 tot 9 juni 1930 en de oprichting van een eigen boekhandel-uitgeverij ‘Flandra Esperanto-Instituto’ op 30 november 1930.

In 1931 waren er onder meer groepen in Aalst, Antwerpen, Kortrijk, Menen, Ronse en Sint-Niklaas. In de beginjaren waren de relaties tussen de ‘Belgische’ en de ‘Vlaamse’ verenigingen vijandig en werd met trots het overstappen van een groep naar de nieuwe Liga vermeld. Tegen het einde van de jaren 1930 werd de toon gematigder, werd rekening gehouden met elkaars gevoeligheden en ontstond er zelfs een prille vorm van samenwerking.

Federacio de Laboristaj Esperantistoj

In 1911 werd in Amsterdam de ‘Federacio de Laboristaj Esperantistoj’ (FLE) opgericht, de Nederlandse tak van de arbeidersesperantisten, met als tijdschrift ‘Laborista Esperantisto’ (LE). De Vlaamse arbeidersesperantisten, die alleen actief waren in en rond de grote steden Antwerpen, Brussel en Gent, waren aangesloten bij de Nederlandse vereniging.

Culturele, economische en politieke situatie tussen de wereldoorlogen

De leerplicht werd net voor de oorlog ingevoerd en leidde tot een hoger opleidingsniveau bij de hele bevolking. De geleidelijke vernederlandsing van het middelbaar onderwijs maakte het voor meer leerlingen toegankelijk. De propaganda voor Esperanto bereikte hierdoor een groter publiek. De wederopbouw zorgde voor een grote economische activiteit en stijgende welstand en jammer genoeg ook voor euforie (de ‘roaring twenties’). Dit mondde rond 1930 uit in een economische crisis die bleef aanslepen. Tegelijk was er vanaf 1933 een voortdurende oorlogsdreiging. De mobilisatie vanaf midden 1939 zorgde ervoor dat het culturele leven – en dus ook de Esperantobeweging – plots grotendeels stilviel.

Cursussen in vele vormen

Traditionele cursus

De meerderheid van de cursussen werd volgens de klassieke methode gegeven: een leraar en enkele tientallen leerlingen. De leraar kon zijn eigen methode hanteren of gebruik maken van leerboekjes, hetzij van de Brugse uitgeverij Witteryck, hetzij ingevoerd uit Frankrijk of Nederland. Af en toe wordt vermeld dat er afzonderlijke cursussen zijn voor dames/juffrouwen en heren, of in het Nederlands en in het Frans. Meestal kon een beroep gedaan worden op lokalen ter beschikking gesteld door het gemeentebestuur, een volkshogeschool of een vereniging. In enkele gevallen was het gemeentebestuur (mede-) organisator. Ook VTB en Davidsfonds waren regelmatig mede-organisator.

Cseh-cursus

Volgens een verhaal zou de jonge Roemeens-Hongaarse priester András Cseh, die door zijn bisschop vrijgesteld was om zich voltijds met Esperanto bezig te houden, in 1920 geconfronteerd geweest zijn met een klas die bestond uit arbeiders van drie nationaliteiten die alleen hun eigen taal kenden, waardoor hij verplicht was om te improviseren. Uit deze ervaring ontstond een eigen, succesvolle leermethode die zijn naam kreeg en waarvoor in 1930 in Den Haag een eigen instituut opgericht werd.

In 1932 werd in Arnhem een cursus gegeven om de Cseh-methode te leren gebruiken. Vermoedelijk hebben enkele Vlaamse leraars deze cursus gevolgd en de methode in België geïntroduceerd. Tijdens de eerste jaren werd er maar schoorvoetend gebruik van gemaakt, maar dat veranderde toen vanaf 1935 de Flandra Ligo op grote schaal Cseh-cursussen begon te organiseren. Het cursusgeld bedroeg in 1936 40 frank (FE 1936 67). Cursussen met 100 deelnemers waren geen zeldzaamheid. De lesgevers waren opgeleid aan het Cseh-Instituut. Dat het buitenlanders waren – waaronder ook vrouwen – zal ongetwijfeld bijgedragen hebben aan het succes. De cursussen zijn na enkele jaren stilgevallen omdat, wegens de oorlogsdreiging, buitenlanders geen toelating meer kregen om in België actief te zijn.

Radiocursus

Er waren meerdere mogelijkheden om Esperanto te leren via de radio, al dan niet met schriftelijke begeleiding.

- (1927) 75 radiocursisten bezoeken de Esperantoafdeling van het Wereldpaleis in Brussel (het huidige Mundaneum in Mons).
- (1927) Socialistische Radio-Club geeft cursus in Brussels Volkshuis.
- (1926-1928) Radio Belgique geeft cursussen in het Frans en het Nederlands. Er werden honderden cursusboeken besteld. (Initiatief van M. Somerling, Maurice Jaumotte, Fernand Mathieux, Willy De Schutter, Paul Kempeneers en Lod. Bas)
- (1934) Elke zondag Esperantocursus op Radio Kortrijk.
- (1934) Cursus in 'Magazine Radio Antwerpen'. (Initiatief van Frans Schoofs)
- (1937) Schriftelijke leergang in combinatie met 26 radiolessen op Hilversum 1, 65 frank.
- (1937-1938) Cursussen op Radio Loksbergen (Halen, Limburg). Cursusboek met 20 lessen kost 15 frank (+ 10 frank voor correcties). (Initiatief van Jos. Van den Eynde)
- (1939) INR (Franstalige openbare radio): twee radiolessen over de Esperantogrammatica (initiatief van Antoinette Jennen)

Schriftelijke cursus

- (1931-1938) Antwerpen: schriftelijke cursus, Nederlands of Frans. Meerdere versies: 25 lessen voor 25 frank; 5 lessen voor 10 frank (25 frank met correcties). (Antwerps Komiteit voor de Propaganda van

Esperanto, APPK)

- (1932) Schriftelijke cursus van Laborista Esperantisto is geen succes ondanks de lage prijs (3,5 gulden voor een jaar)
- (1937) D. Mortelmans uit Wilrijk begeleidt Witteryck- en Loksbergen-cursussen.
- (1940) Gratis cursus voor soldaten, volgens Witteryck-methode. (Initiatief van Van Deun, Vangeel, Jacobs, Prims)

Lokalen

Er zijn maar weinig details bekend over de praktische organisatie van de cursussen. Zoals reeds vermeld stelden gemeentebesturen vaak een lokaal ter beschikking. In enkele gevallen was het ook de organisator; in deze periode zijn de cursussen in de Antwerpse ‘Quellinstraat’ ontstaan, waar vele honderden personen een officieel Esperantodiploma behaald hebben. De (Nederlandse) redactie van Laborista Esperantisto was verwonderd dat dit in Vlaanderen zo vlot ging.

Samenwerking tussen groepen

Op de meeste plaatsen bleef uiteindelijk slechts één groep actief. Hoe de situatie was op plaatsen met groepen van meerdere strekkingen moet tussen de regels gelezen worden. Limburg was grotendeels ‘katholiek’. De arbeidersesperantisten vormden een heel eigen publiek dat weinig voeling had met de andere organisaties en er was dus ook geen reden voor conflicten. Bij de opkomst van de Flandra Ligo was de relatie met de Belga Ligo eerst zeer slecht, maar na verloop van tijd werden de plooiën gladgestreken. Op het einde van de jaren 1930 leken de kansen op hereniging, of tenminste constructieve samenwerking, reëel.

In Antwerpen en Brussel waren er een groot aantal groepen, niet alleen ideologisch, maar ook volgens het beroep: diamantbewerkers, politieagenten, trambestuurders... Om de propaganda voor de cursussen te coördineren ontstond in Antwerpen in 1926 het ‘Antwerps Komiteit voor de Propaganda van Esperanto’ of ‘Antverpena Poresperanta Propaganda Komitato’ (APPK). In 1939 werd in Antwerpen het ‘Esperanto-Komitato Intergrupa’ (EKI) opgericht. Het is niet duidelijk of dat een nieuwe organisatie of

de voortzetting van het APPK was. In Brussel werd op initiatief van F.J. Buenting (een Nederlander die lange tijd in Indonesië verbleven had) de 'Esperantista Reprezentaro Brusela' (ERB) opgericht.

Groepstijdschriften

Bij de oprichting van een nieuwe groep was het uitgeven van een eigen tijdschrift vaak een van de eerste projecten. Er moeten tientallen dergelijke tijdschriftjes verschenen zijn, maar er is nauwelijks iets van bewaard.

Examens

Wegens het naast elkaar bestaan van meerdere groepen, waaronder een Nederlandse, ontstond de behoefte aan een gemeenschappelijke examenregeling. Wellicht op initiatief van Corry De Cock (Gent) werden de vier verenigingen in 1939 uitgenodigd voor overleg. De Belga Ligo stuurde maar éénmaal een afgevaardigde. Op 25 februari 1940 werd een gemeenschappelijk examencomité opgericht, zonder de Belga Ligo (LE 1940 46).

Resultaten

Het opzoekingswerk heeft bijna 900 vermeldingen van groepen en/of cursussen opgeleverd. Dit cijfer is echter maar een aanwijzing; zeer veel cursussen werden niet aangekondigd in de tijdschriften, maar soms werd dezelfde cursus meermaals vermeld. De activiteiten vonden plaats in meer dan 130 gemeenten.

Over het aantal leden van de koepelorganisaties bestaan er geen betrouwbare cijfers; het zullen er in de beginperiode hoogstens enkele honderden per koepel geweest zijn. Niet iedereen die met Esperanto bezig was werd lid van een groep (maar anderzijds waren sommigen lid van meerdere groepen) en een lid van een plaatselijke groep was niet altijd lid van de koepel. Velen werden ook maar lid omdat het lidgeld inbegrepen was in het cursusgeld; als de cursus tegenviel bleef men geen lid.

Met de komst van de Cseh-cursussen steeg het aantal leden spectaculair. In korte tijd ging het ledenaantal van de Vlaamse Liga van 459 in 1937 (LE 1967

106) tot 1500 in 1938 (FE 1938 51), maar de nieuw opgerichte afdelingen verdwenen snel. Er bleven begin 1939 nog 50 afdelingen met 890 leden over.

Voor de arbeidersesperantisten zijn er alleen cijfers voor Nederland en België samen. Het ledenaantal bereikte in 1938 een piek met 5027 leden (LE 1939 1). Eind 1939 waren er nog 4325 (LE 1940 2). De groepen in Antwerpen, Brussel en Gent hadden gewoonlijk elk 10 à 30 stemgerechtigde leden (maar met uitschieters in 1938 en 1939: Antwerpen 50 en 52, Deurne 33 en 34, Merksem 38 en 34; LE 1938 50, LE 1939 18).

Van de Belgische en Katholieke Liga werden geen cijfers gevonden.

Atesto Cseh-kurso Frida Verheyde Oostende 1936 - Wikimedia Commons

Informatiebronnen

De hier behandelde tijdschriften zijn in digitale vorm beschikbaar op www.mallonge.net/tijdschriften (Esperantofonds Cesar Vanbiervliet, Kortrijk) en www.onb.ac.at (Österreichische Nationalbibliothek, Wenen) en www.bitarkivo.org.

Enkele duizenden foto's en postkaarten in verband met Esperanto in Vlaanderen zijn beschreven en te bekijken op www.flickr.com (gebruik de zoektermen 'Esperanto' en een plaats- of persoonsnaam).

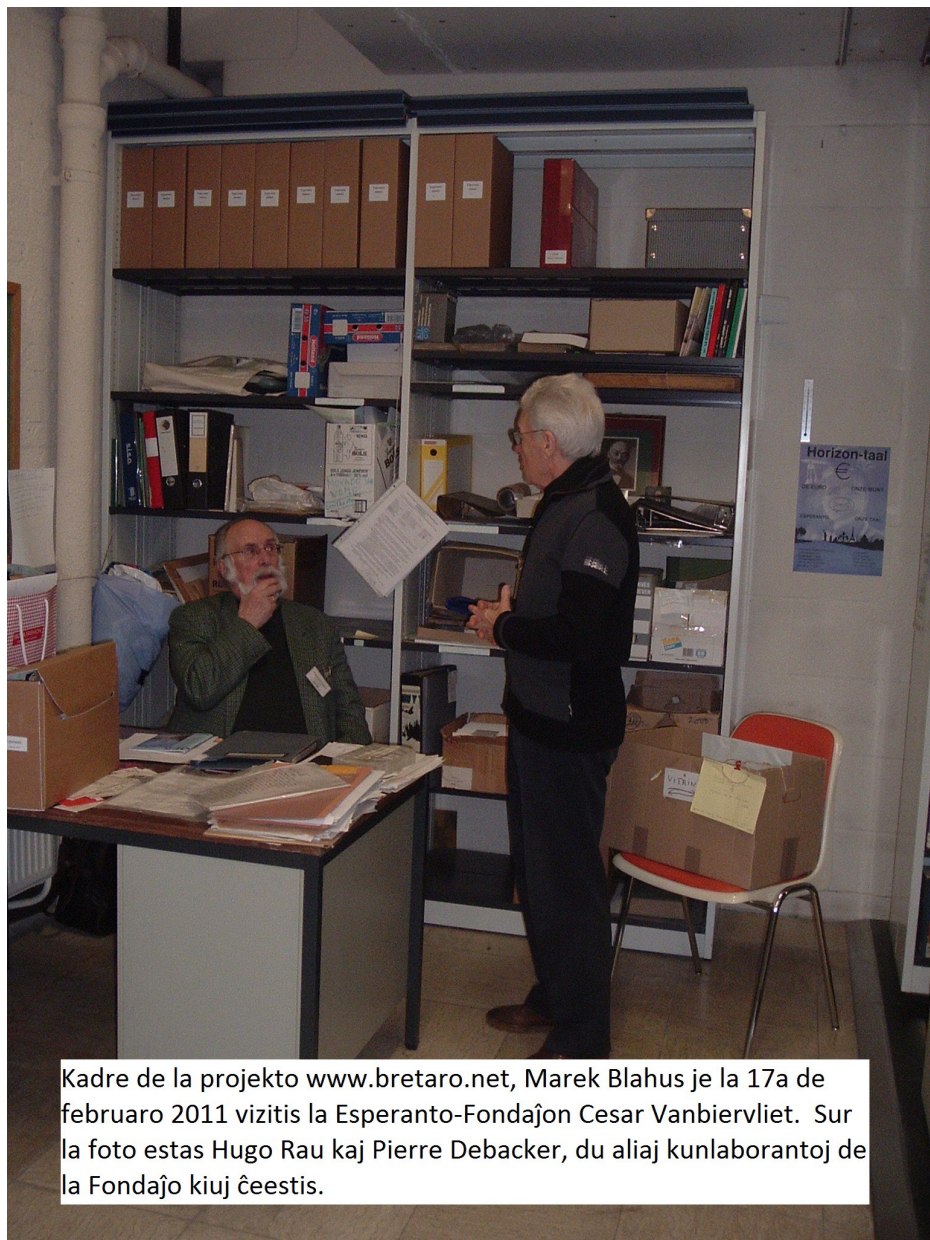
In de toenmalige pers werd intensief reclame gemaakt voor Esperanto. Vaak zijn de regionale kranten tot 1940 reeds digitaal beschikbaar op de website van de stedelijke bibliotheken of archieven, of zal dat in de nabije toekomst het geval zijn.

Op <http://esperantokolekto.alcl.be> kunnen de affiches, vlaggen... van het Esperantofonds Cesar Vanbiervliet bekeken worden.

Op <https://wikiflandrio.alcl.be/> wordt historische informatie over de Vlaamse Esperantobeweging verzameld.

Het Fonds heeft ook enkele tientallen meters archief (www.mallonge.net/archief), maar de inventaris ervan is niet meer betrouwbaar. Een ander groot Esperanto-archiefbestand bevindt zich in het FelixArchief in Antwerpen (<https://felixarchief.antwerpen.be/>). Ook AMSAB, KADOC, Letterenhuis... hebben kleinere Esperantocollecties. De Erfgoedboekbibliotheek Hendrik Conscience (www.consciencebibliotheek.be/nl) zal een groot deel van de boeken- en tijdschriftencollectie van het Esperantofonds overnemen.

Aan geïnteresseerden kan een Excel-bestand met de lijst van de in tijdschriften vermelde cursussen opgestuurd worden.

Kadre de la projekto www.bretaro.net, Marek Blahus je la 17a de februaro 2011 vizitis la Esperanto-Fondaĵon Cesar Vanbiervliet. Sur la foto estas Hugo Rau kaj Pierre Debacker, du aliaj kunlaborantoj de la Fondaĵo kiuj ĉeestis.

Bijlage 1: Lesgevers en groepsverantwoordelijken

Er werden 168 namen genoteerd van personen die tussen de wereldoorlogen in Vlaanderen Esperanto onderwezen hebben en/of groepsverantwoordelijke geweest zijn. Van slechts enkele tientallen is, via Wikipedia, een min of meer volledige biografie beschikbaar. Er zijn er ongetwijfeld nog veel meer die het ook verdienen om uit de vergetelheid gehaald te worden. De volledige lijst volgt hierna. De naam van de Cseh-lesgevers wordt gevolgd door een ‘*’.

Adamkova, Marie*	Collier	Demey, Urbain
Adriaenssens	Colyn, E. (f-ino)	Depypere
Baessens	Cseh, Andreo*	Derieuw
Bas, Lod.	De Becker	Dervaux, Sylvain
Bastiaenssens	De Bie	Devillen
Beaujean, Ch.	De Boes, Gerard	Deweerd (De Weerd), S. (f-ino, Oudenaarde)
Beckers, Alfons	De Bondt, Robert	Dubois, Kamiel
Benoit, Paul	De Bosschere (Sint-Niklaas)	Eeckhout
Bergmans, M.(f-ino)	De Bouvere (Antwerpen)	Faes
Boeren, Maur.	De Caluwe	Faveere
Boersma, Tjerk*	De Clippeleir	Follman
Boffejon, Hector	De Cock, Corry	Franzen
Braekevelt, Henri	De Cock, Palmyre	Geenens
Braet, Léon (Nieuwpoort)	De Graan, Nico (Niko)*	Geers (f-ino)
Brihay	De Hondt	Genin, Louis
Broecheve R.	De Kegel, Robert (Aalst)	Ghesquière, Arnold
Broodcoorens, S.	De Ketelaere, Morris	Groothaert
Buening, F.J.	De Keyser	Groverman (advokato)
Calloens, Leo (Aalst)	De Rycke (f-ino)	Hart, Pedro
Cammaert, Joz.	De Schutter, Willy	Haudebine, Madeleine*
Carlier	De Waegenenaere, Jef	Heidler, Franz (CZ)*
Centnerzwer (Valenciennes)*	De Waele, Robert	Hendrickx, Sis.
Clemeur, R.	De Winter (f-ino)	Hessens, M.
Cnops	Debrouwere, Gerard	Houfe
Cogen, Léon	Deleener	Huysman
Collet, Victor	Deltombe, Paula (f-ino)	Jacobs, J.
	Deman	Jacobs, Maria (f-ino)
		Jakobsen, Agnes (DK)*

Janssens, C.J.	Ŝolc, Kar(o)lo*	fervojo
Jaumotte, Maurice	Somerling M.	Vangeel
Jennen, Antoinette	Stuit, Sipke*	Varendonck
Karnas, Juul	Swalf, Jos.	Vercammen
Kempeneers, Paul	Thien, Henk*	Vereeck
Lavisse	Thooris, Yvonne	Verheyden, Edgard
Leflot	Tournel	Verheyen
Lenaers J.	Van Aelst M.	Vermuytten, Hector
Lodema sr., A.	Van Assche	Verschooris (fno)
Lödör, Edmond	Van Camp (Boom)	Vervloet, Martha
Loeckx, R.	Van de Laak	Vervloet, Maria (f-ino)
Mathieux, Fernand	Van de Werf, Martine	Wauters
Melius, H.	Van den Bergh, G.	Willekens, Emiel
Michiels	(Merksem)	Wouters
Molenaar	Van den Eynde, Jos	Zwaenepoel, G
Mortelmans, Frans (Antwerpen)	Van der Veken, C.J.	
Nedergaard, Anna*	Van Deun, J.	
Neirinckx, F.	Van Dijck, O.	
Obozinski (f-ino)	Van Durme, H. (Mortsel)	
Ornstein, Jos*	Van Durme, Rik	
Ornstein, s-ino*	Van Eylen	
Petiau, Henri	Van Ganse	
Pevernagie, Louis	Van Gendt	
Posenaer, Maria	Van Genechten, Pr.	
Poupeye, Charles	Van Gerfsom	
Prager, S. (Rumanio)	Van Gindertaelen, Theo	
Prims, J.	Van Gulck, Jos.	
Rainson, H.	Van Heukelen	
Rieckmann-Sindhwad, Erna*	Van Praag, Is.	
Rodeyns	Van Schoor, Oscar	
Roelants, Rik	Van Uytfanck (Sint- Niklaas)	
Roost, Marcel	Van Vaerenberg, V.	
Schiffer, Jos (Antwerpen)	Van Wanseele, M.	
Schoofs, Frans	(kapitano)	
Schroeyers, Constant	Van Winckel, Jef (= Joz.	
Schroyers, C.	Van Wynckel?)	
Seghers, Eug.	Vander Stempel	
Sielens, Henri	Vandercoilden (f-ino)	
	Vandevelde, cêfingêniero	

Bijlage 2: Plaatsen met Esperanto-activiteit

Hierna een alfabetische lijst van de meer dan 130 plaatsen in Vlaanderen waar tijdens de onderzochte periode een Esperantogroep actief was en/of cursussen gegeven werden. Bij elke plaats worden de naam van de groep (indien gekend) en de referentie van de eerste vermelding(en) vermeld. Er werd geen of slechts zeer beperkte bijkomende informatie opgenomen. Voor belangrijke groepen werden ook details genoteerd, maar die zouden in afzonderlijke artikels moeten verwerkt worden, aangevuld met bijkomende gegevens, bijvoorbeeld uit archieven of lokale kranten. Deze notities en een Excelbestand kunnen opgevraagd worden bij de auteurs. Indien er op dezelfde plaats meerdere groepen zijn worden ze afzonderlijk vermeld.

Aalst, “La Paca Stelo” (FE 1936 13)

In 1936 wordt vermeld dat deze groep opgericht is op 7 juli 1929. De verantwoordelijke voor de groep was wellicht Leo Calloens (ook medewerker van FE). Andere informatie over de groep werd niet gevonden.

Aalst, “La Pioniro”

De nog bewaarde vlag van de groep heeft als tekst “Aalsta Grupo Esperantista PIONIRO 1928”. De eerste melding van cursussen (zonder naam van een groep) in Aalst gebeurde in BE 1927 192. De daaropvolgende jaren werden cursussen gegeven met 70-80 leerlingen. De eerste ‘Vlaamse’ cursus wordt vermeld in FE 1929 75. “La Pioniro” is in 1930 overgestapt van de Belgische naar de Vlaamse Liga en heeft tot 1938 regelmatig cursussen georganiseerd, enkele keren in samenwerking met socialistische arbeidersesperantisten. Een Belgische groep bleef cursussen organiseren tot 1933. De Kegel, lesgever bij beide groepen, nam in 1932 in Arnhem deel aan een Cseh-presentatie en ligt wellicht mee aan de basis van de organisatie van Cseh-cursussen in Vlaanderen.

Aarschot, “La Progreso” (FE 1932 148)

De eerste cursus werd gestart in november 1931 door Joz. Van Wynckel, de laatste in oktober 1937 door Mathilde Peeters.

Alveringem, “Stelo de Espero” (FE 1938 166,172)

Antwerpen, “Flandrema Grupo Esperantista” (BE 1924 107, FE 1929 86)

De Flandrema Grupo wordt voor het eerst vermeld in 1924 met een cursus gegeven door Oscar Van Schoor. De volgende vermelding is pas in 1929 en van dan af zijn er regelmatig cursussen tot in 1937.

Antwerpen, “FUKE” (FK 1938 47)

Zie ook KRE - Katolika Rondo Esperantista in Mortsel.

Antwerpen, “Komitato por Internacia Komerca Lingvo” (BE 1925 17)

Cursussen tussen 1925 en 1927 gegeven door Morris De Ketelaere. Is wellicht gelieerd met “Sindikato de Komercaj Oficistoj” (BE 1922 200, BE 1928 212).

Antwerpen, “La Rekta Vojo” (FE 1931 84, FE 1934 93, FE 1938 13)

Deze groep wordt regelmatig vermeld in 1931-1933, daarna sporadisch tot in 1938. Lesgever was A. Lodema sr.

Antwerpen, “La Verda Stelo” (BE 1921 46)

Ononderbroken activiteit van 1921 tot 1939; wordt alleen vermeld in BE.

Antwerpen, “Nia Ideo” (BE 1921 160)

Socialistische groep, vermeld in 1921 en 1923 (cursus in Volkshuis). De daaropvolgende jaren worden in diverse tijdschriften (in LE vanaf 1933) regelmatig cursussen vermeld bedoeld voor een arbeiderspubliek, maar zonder vermelding van groepsnaam. In 1937 laat de scheuring binnen de arbeidersbeweging zich ook in Antwerpen voelen. Een splinterorganisatie saboteert de Esperantoaanwezigheid tijdens de Derde Arbeidersolympiade (LE 1938 24).

Antwerpen, Scouts (BE1923 106, BE 1925 151, BE 1927 215)

Antwerpen, “Antverpena Junularo” (BE 1921 46,160)

Antwerpen, Diamantlaboristoj (BE 1921 11, 131)

Antwerpen, “Polica Grupo” (BE 1925 55)

Cursussen vermeld in BE van 1925 tot 1933.

Antwerpen, “Suda Lumo” (BE 1921 11)

Antwerpen, “Verda Lumo” (BE 1922 114)

Anzegem, “La Juna Espero” (FE 1937 43)

Arendonk, “La Verda Kampina Stelo” (FE 1937 44)

Twee Cseh-cursussen en 1938 na regionale bijeenkomst in Postel.

Asse (FE 1939 kافت voor p. 97)

Astene (FE 1934 91)

Avelgem, “Skeldanoj” (FE 1938 154)

Beerse, “Leviĝanta Stelo” (FE 1938 15)

Cseh-cursus (tweede?) in 1938.

Berchem (Antwerpen), “Amo por Esperanto” (FE 1939 69)

Berchem (Oudenaarde) (FE 1939 109)

Berlaar, “Ni volas antaŭen” (FE 1938 154)

Bertem, “Inter Ni” (FE 1938 154)

Bilzen (FE 1934 91)

Kamiel Dubois belooft een groep op te richten, maar het komt er niet van. Het zou de eerste ‘Vlaamse’ in Limburg zijn.

Bilzen, “Katolika Esperanto-Grupo” (FK 1937 30)

Nieuwe groep; cursussen gegeven door Kamiel Dubois in 1937 (perfekta) en 1938 (Cseh).

Blankenberge, “Norda Stelo” (FE 1937 180)

Cseh-cursus door T. Boersma in 1938.

ESPERANTO

is een eisch des tijds!

De **INDISCHE** Esperanto-leerares
Erna SINDHWAD

van het Intern. Cseh-Instituut te DEN HAAG

komt in onze stad.

Thans kunt U volgens een gemakkelijke methode
in 16 lessen Esperanto leeren.
Laat deze kans niet onbenut.

Een vreemde taal leeren is inspanning
Esperanto leeren is ontspanning.

BEZOEK DE GRATIS PROEFLES DIE, NA EEN INLEIDENDE VOORDRACHT, ZAL BEGEVEN WORDEN TE:

ASSCHE - VRIJDAG 3 APRIL, te 19.30 u.
LOKAAL : GEMEENTESCHOOL, NEERSTRAAT.

Bonheiden (FK 1938 132)

FUKE-afdeling; cursus i.s.m. Davidsfonds

Boom, “La Espero” (LE 1933 106)

Cursussen in 1933 (Emiel Willekens) en 1934 (Collier). Cseh-proefles in 1935 (FE 1935 89)

Bornem, “Akvaj Birdoj” (FE 1938 37)

Cseh-cursus door Madeleine Haudebine (FE 1938 154)

Bredene, “Solidareco” (FE 1938 150)

Brugge, “Bruĝa Grupo Esperantista” (BE 1921 11)

De groep, gesticht in 1902, was ononderbroken actief van 1921 tot 1939.

Brugge, “Katolika Esperantista Junulara Grupo” (FE 1933 60)

Ook vermeld als “Katolika Junulara Esperanto-Grupo”. Opgericht in 1933, wellicht door Fernand Roose. De groep werd enkel vermeld in FE 1933-1936) en was dus vermoedelijk eerder Vlaams dan katholiek.

Brugge, “Paco kaj Justeco” (FE 1937 30)

Groep opgericht naar aanleiding van een VTB-cursus in 1937; organiseerde in 1938 reeds het Vlaamse Esperantocongres.

Brussel, “Esperantista Brusela Grupo” (BE 1927 193)

Deze nog bestaande groep, gesticht in 1907, wordt slechts enkele keren met naam vermeld, maar kan als (mede-)organisator beschouwd worden van een groot deel van de Brusselse Esperantoactiviteiten tussen 1921 en 1939.

Brussel, “NELE – Nia estas la estont(ec)o” (FE 1931 84, FE 1931 100)

Vlaamse groep opgericht in 1931; organiseerde een deel van de cursussen in samenwerking met VTB.

Brussel (Anderlecht-Molenbeek), “Persisto” (LE 1936 35)

Arbeidersgroep. Er worden in Brussel arbeidersactiviteiten vermeld vanaf 1932, meestal zonder groepsnaam.

Buggenhout, “La Arbaramikoj” (FE 1938 138 en FK 1938 115)

Vlaamse Cseh-cursus in het voorjaar van 1938 leidt tot nieuwe katholieke groep in het najaar.

De Haan (FE 1938 123)

Deinze, “Deinze Esperanto Klubo” of “DEK” (FE 1934 91)

Cursus aangekondigd vanaf 1934, Cseh-cursus in 1936, groep opgericht in 1937 (FE 1937 28).

Denderleeuw, “La Leonidoj” (FE 1938 37)

Nieuwe groep na Cseh-cursus.

Dendermonde (BE 1933 83 en FE 1933 60)

Zelfde cursus aangekondigd in BE en FE; volgens Cseh-methode gegeven door Robert De Kegel. Opnieuw Cseh-cursus door A. Nedergaard in 1938 (FE 1938 138).

De Panne (BE 1925 151)

Cursussen in 1925 en 1926 gegeven door Paul Dubois, wellicht de uitbater van “Le Grand Hôtel d’Oostduinkerke”.

De Pinte (FE 1939 109)

Dessel (FE 1938 138)

Deurne, “Antaŭen” (LE 1935 8)

Diest, “Brilu Steleto!” (FE 1938 154)

Diksmuide, “Grupo Zamenhof” (FE 1934 91)

Plannen voor cursus vanaf 1934; nieuwe groep in 1936 op initiatief van Demoen, Maekelberg en Vandamme; Cseh-cursus in 1938.

Duffel (FE 1937 101)

Cseh-cursus in 1936, maar groep sluit zich niet aan bij Vlaamse Liga.

Edegem, “Nia Idealo” (BE 1933 5 en FE 1934 93)

Cursussen van 1933 tot 1935 onder leiding van Hector Vermuyten

Eke (FE 1939 109)

Ekeren (FK 1939 163)

Cursus in 1938, gegeven door Cammaert, in samenwerking met Davidsfonds.

Erembodegem, “La Lupolfloroj” (FE 1938 19,138)

Erps-Kwerps (FE 1938 123)

Gavere, “Excelsior” (FE 1938 166)

Geel (FE 1938 27)

Gent, “Genta Grupo Esperantista” (BE 1921 12)

De groep was ononderbroken actief van 1920 tot 1939.

Gent, “La Progreso” (BE 1921 46)

Van deze (nog bestaande) groep worden slechts activiteiten vermeld in de jaren 1921-1924. Latere activiteiten kunnen vermeld zijn zonder groepsnaam of plaatsgevonden hebben onder de vleugels van de arbeidersesperantisten of de Vlaamse Liga.

Gent, “Laboristaj Esperantistoj” (LE 1932 115)

Drijvende kracht en voornaamste lesgiver was Corry De Cock.

Gent, “Roeland” (FE 1937 14)

Groep opgericht na een vervolmakingscursus, lokaal Elckerlijck, slechts eenmaal vermeld.

Geraardsbergen (FE 1939 86)

Haaltert (FE 1934 42)

Cseh-cursus vanaf 6 oktober in De Volkskring; georganiseerd door VTB,

lesgever R. De Kegel.

Hamme, “Juna Flandrujo” (1934, p. 92)

Harelbeke “NELE” (FE 1934 93 en FE 1938 138)

Hasselt (BE 1929 196)

In de periode 1929-1932 regelmatig cursussen, meestal gegeven door Pr. Van Genechten. In 1938 opnieuw een cursus (FK 1939 163)

Heist (FE 1938 123)

Heist op den Berg, “Ĉiam pli alten” (FE 1938 123,150)

Herentals (BE 1925 170)

Cursus voor scouts gegeven door Van Heukelen.

Herenthout, “Kampina Espero” (FE 1938 150)

Hoboken (FE 1934 75,93)

Hoogstraten (FE 1937 42)

Vlaamse Studiekring wil cursus organiseren in jeugdgevangenis, maar materiaal ontbreekt.

Ieper (FE 1938 123)

Ingelmunster (FE 1938 154)

Kasterlee (FE 1938 10)

Knokke (FE 1938 123)

Koekelare, “Unu per Esperanto” ((FE 1938 kaft voor p. 167, 172))

Koningshooikt (FK 1939 226)

Nieuwe afdeling van FUKÉ.

Kontich, “Ĝojo kaj Laboro” (FE 1938 37,154)

In 1934 was er al een arbeiderscursus in het Volkshuis gegeven door S. Hendrickx (LE 1934 96)

Kortemark, “Eta semo povas kreski” (FE 1937 65)

Kortenberĝ (FE 1938 123)

Kortrijk, “La Konkordo”, (BE 1927 216, FE 1930 79)

Alhoewel meerdere personen uit Kortrijk actief waren in de vroegere Belgische Esperantobeweging (Seynaeve, Mattelaer, De Brabandere, Goethals) was er nauwelijks een groepsleven. De enige vermelding is “Ĉiam Antaŭen” in 1914 (Van de Putte, Urbain Demey). “La Konkordo” werd opgericht in 1927 als afdeling van de Belgisch Liga en stapte rond 1930 over naar de Vlaamse Liga.

Kruishoutem (FE 1939 86)

Kuurne, “La Mondamikoĵ” (FE 1938 38,138)

Langemark (FE 1938 10,123)

Lebbeke, “Vasta Horizonto” (FE 1937 69 en FE 1938 138)

Lede, “La Esperanta Stelo” (BE 1933 5 en FE 1933 91,166)

Ledeberĝ, “La Tagiĝo” (BE 1921 12)

In 1921-1923 cursussen georganiseerd in samenwerking met het gemeentebestuur.

Leuven, “Nova Tagiĝo” (FE 1933 166)

‘Vlaamse’ groep opgericht in 1933 en actief tot 1938. Er moet tussen 1930 en 1939 ook een ‘Belgische’ groep actief geweest zijn, maar een naam werd niet teruggevonden.

Leuven, “La Lovena Kruco” (FK 1938 60)

Katolieke groep, alleen vermeld in 1938.

Lichtervelde, “La Tagiĝo” (FE 1933 92)

Cursussen in 1933 en 1934 op initiatief van Deleforterie en Ferryn.

Lier (BE 1922 72 en FE 1935 89)

Regelmatig cursussen van 1922 tot 1931 door Const. Schroeyers. ‘Vlaamse’ cursus in 1935 (Ornstein), ‘katholieke’ in 1938 (G. Van den Bergh, Merksem, FK 1939 163)

Lokeren, “Durma Stelo” (BE 1921 132)

Cursussen tijdens 1921-1923, laatste door De Bosschere (Sint-Niklaas).

Maasmechelen (FK 1936 7)

Priester Alfons Beckers, leraar aan de normaalschool, geeft een cursus aan 36 leerlingen, een directeur en drie leraars.

Mechelen, “La Estonto” (BE 1921 12 en FE 1932 131)

‘Belgische’ groep zonder naam; regelmatig cursussen (vaak in stadsschool) van 1921 (door Baessens) tot 1927. Nieuwe groep “La Estonto” met cursussen tussen 1933 en 1937 (lesgevers Martine Van der Werf, H. Rainson, Jos Ornstein, Henk Thien). Eenmalige vermelding van “Juna Vivo”, Hombeekse steenweg met project voor schriftelijke cursus (FE 1937 35)

Menen, (FE 1930 94, 1934 93, 1937 138)

Cursus in 1930 en meermaals plannen voor groep op initiatief van Kamiel Depypere (UEA-delegito).

Merchtem, “La Gajaj Esperantistoj” (FE 1938 37,138)

Merksem, “La Estonto Estas Nia” (BE 1927 192 en LE 1933 106)

Cursus door Const. Simons voor Vlaamse Nationalistische Wacht in 1927. Arbeiderscursussen van 1933 tot 1938. Naam vermeld vanaf 1936.

Merksplas (FE 1938 138)

Meulebeke, “Nova Vivo” (FE 1938 19,44)

Middelkerke, “Mara Stelo” (FE 1938 14,154)

Mol, “Esperantista Grupo” (FE 1937 93)

Mortsel, “Katolika Rondo Esperantista – KRE” (BE 1930 29)

Cursussen aangekondigd tussen 1930 en 1940; lesgever meestal Hector Vermuyten. Vertegenwoordiger Vlaamse Liga in Mortsel: H. Van Durme (FE 1938 79)

Munkzwalm (FE 1939, kaft voor p.97)

Nederbrakel, “La Suda Stelo” (FE 1937 66 en FE 1938 154)

Niel (FE 1938 154)

Nieuwpoort, “Esperantista Grupo” (BE 1930 85 en FE 1932 39)

Ninove, “Eureka” (BE 1926 149, FE 1932 119, FE 1938 19)

1926: privé cursus van Léon Cogen voor schooldirectrice; 1932: cursus van V. Van Vaerenbergh voor socialistische jongeren; 1938: A. Nedergaard geeft Cseh-cursus.

Oostende, “Esperantista Gupo” (1932 165)

Groep gesticht in 1932; regelmatig cursussen tot 1937 (volgens Cseh-methode vanaf 1936). Cursus voor jongens door Katholieke Volksbond in 1938 (lesgever M. Hessens, FK 1939 163).

Oostmalle (FE 1938 10)

Oude-God (FE 1931 2)

Oudenaarde, “Al Paco” (FE 1931 71)

Regelmatig cursussen van 1931 (De Boes) tot 1939, ook in omliggende dorpen. Oud-Turnhout, “Rekten al la Celo” (FE 1938, 138)

Uit het archief van Wim Aers

Stad Oudenaarde
Kasteel van Boergondië, (Leeszaal der Stadsboekerij)

Maandag 26 October, om 7 u.
Groote publieke voordracht over het gebruik en het nut van
ESPERANTO
als internationale hulpwereldtaal
door Heer **GERARD DE BOES**
AFGEVAARDIGDE DER U. E. A. (Universala Esperanto - Asocio)

DE DAMES WORDEN INSGELIJKS UITGENOODIGD

Audenaarde. — Drukkerij A. DE MEESTER.

Poperinge, “De Keikoppen” (FE 1938 123)

Secretaris Marie-José Couttenier.

Poppel (FE 1938 138)

Putte, “La Verda Espero” (FE 1938 138)

Puurs, “Inter Ni” (FE 1938 37)

Ravels (FE 1938 138)

Roeselare, “Ruselara Grupo Esperantista” (FE 1931 100)

Regelmatig cursussen van 1931 tot 1937; drijvende krachten gebroeders Henri en Honoré Braekevelt (drukkers).

Ronse, “La Paca Stelo” (BE 1929 6 en FE 1930 110)

Regelmatig cursussen van 1929 tot 1939; eerste lesgever G. De Boes; tot 1930-1931 ‘Belgisch’, daarna ‘Vlaams’.

Rotselaar (FE 1938 123)

Ruien, “Mondstelo” (FE 1939 109, FE 1940 30)

Rumbeke, “Paca Batalo” (FE 1938 154 en FK 1938 115)

Rumst (FE 1938 154)

Schellebelle (BE 1939 62)

Cursus met 20 leerlingen gegeven door Robert De Waele, als vervolg op radiocursus.

Schoten (LE 1934 109 en FK 1939 163)

In 1934 cursus met steun van socialistisch gemeentebestuur (De Becker); in 1937 cursus gegeven door Van Camp uit Boom.

Sint-Amands, “Skeldaj Ratoj” (FE 1938 154)

Sint-Maria-Horebeke (FE 1935 109)

Sint-Mariaburg (BE 1933 82 en FK 1937 33)

In 1933 cursus gegeven door Maria Posenaer, in 1937 en 1938 door Joz. Cammaert

Sint-Niklaas, “Al Triumfo” (FE 1929 60, FE 1934 93)

Sint-Truiden (BE 1939 46)

Staden, “Nia Grupeto” (FE 1937 87)

Temse, “La Hela Estonto & Kuraĝo Antaŭen” (BE 1922 42)

Tervuren, “Obstine antaŭen” (FE 1938 19)

Als gevolg van de Cseh-cursus in 1938 vond in 1939 het tweede wereldjongerencongres plaats in Tervuren.

Tielt (FE 1934 193)

 Esperanto-Leergang 1934
ingericht door
AL TRIUMFO

Plaatselijke groep der
-- BELGA ESPERANTISTA LIGO --
Lokaal « Rome » Houtbriel, 31.

Aan de belanghebbenden wordt medegedeeld dat de jaarlijksche cursus zal aanvangen op 9^e NOVEMBER e. k.
De lessen worden gegeven in de bovenzaal van hoogergemeld lokaal "Rome,"
Voor inschrijvingen en inlichtingen wende men zich ten lokale, elken
WOENSDAG tusschen 8 en 10 uur 's avonds.

HET BESTUUR
« AL TRIUMFO »

Drukk. firma E. Van Haver. N.116.

Tienen, “Zamenhofa Standardo” (BE 1927 36, FE 1937 143)

Regelmatig cursussen van 1927 tot 1930, zonder vermelding van groepsnaam. In 1937 ‘Vlaamse’ Cseh-cursus door Karolo Ŝolc voor “Zamenhofa Standardo” en in 1939 ‘Belgische’ Cseh-cursus en vervolgcursus door Madeleine Haudebine zonder vermelding van groepsnaam.

Tongeren (FE 1934 93, FK 1939 179)

Torhout, “La Verda Stelo” (FE 1938 102)

Turnhout, “La Turnouta Espero” (FE 1938 10)

Uitkerke (FE 1938 123)

Veltem (FE 1938 123)

Veurne, “La Verda Paradizo” (FE 1938 138)

Vichte, “La Frateco” (FE 1936 16)

Grote activiteit in 1936-1938: cursussen, samenwerking met groepen uit omliggende gemeenten, groepsvlag, feesten, in 1938 maakt Faveere plannen voor kindercursus (courant in Nederland, uniek voor Vlaanderen).

Vilvoorde, “La Verda Stelo” (LE 1932-3 en FE 1935 89)

Vlamertinge (FE 1938 123)

Waregem, “Per Esperanto al la Paco” (FE 1938 166)

Waterschei (BE 1930 86)

Weelde (FK 1939 179)

Wenduine (FE 1938 123)

Wervik, “Fратиго” (FE 1937 175)

Wetteren, “Persisto” (FE 1937 66)

Wevelgem, “Per Esperanto al Mondpaco” (FE 1937 87)

Wijgmaal (FE 1937 99, FE 1938 119)

Willebroek, “La Verdaj Papilioj” (LE 1934 96, FE 1938 37)

Wilsele (FE 1938 123)

Wingene, “Esperantogrupo” (FE 1938 19)

Winterslag (BE 1930 29)

Woumen, “Veni Vidi Venki” (FE 1938 138)

Zaventem, “Verda Standardo” (FE 1937 na 48)

Zingem (FE 1939 109)

Zottegem, “Esperantista Klubo” (FE 1938 154)

Zwevegem, “Paco per Esperanto” (FE 1937 36)

Deze uitgave is mogelijk gemaakt dankzij het fonds Instigo-FEL en meer bijzonder dankzij de financiële steun van Roland Rotsaert. Voor informatie over dit fonds kan je terecht bij Yves Nevelsteen.

Ĉar ankaŭ asocioj kiel Flandra Esperanto-Ligo estis trafitaj de la pandemio, la registaro volas subteni tiujn, kiujn finance helpas al FEL. Ĝis nun personoj, kiuj loĝas kaj laboras en Belgio, povis subtrahi de siaj impostoj donacojn al FEL de 40 € aŭ pli, kaj ricevis pri tiuj impostliberecon de 45%. Ekzemple, kiu donacis 100 €, ricevis impostliberecon pri 45 € de siaj enspezoj. Nun, dum la imposta jaro 2020, tiu impostlibereco estas altigita al 60 %. Ekzemple: se vi donacas al FEL dum 2020 entute 100 €, la imposta servo aŭtomate subtrahas 60 € de viaj imposteblaj enspezoj. Memorigo: Donacoj al FEL okazu je la konto BE66 0000 2653 3843 (BIC-kodo BPOTBEB1) de Flandra Esperanto-Ligo, Antverpeno, kun mencio “gift”. Se vi volas specife subteni la fonduson Instigo, menciu “gift Instigo”.

Epiloog

Het was niet zo gepland, maar eigenlijk is de voorgaande tekst ook de zwanenzang van het Esperantofonds Cesar Vanbiervliet, dat sedert 1972 ondergebracht is in Kortrijkse stadsbibliotheek.

Op vraag van het stadsbestuur heeft cultuurintendant Wim Vanseveren in 2012 een ‘Strategisch-Operationeel Beleidsplan voor de Directie Cultuur’ opgemaakt. Daarin schreef hij, weliswaar in omfloerste bewoordingen, dat (onder meer) het Esperantofonds niet behoorde tot de kerntaken van de bibliotheek, of voor de goede verstaander, beter afgestoten wordt. De Kortrijkse gemeenteraad heeft de conclusies van dit beleidsplan goedgekeurd en de vrijwilligers van het Fonds kregen te horen dat zij moesten uitkijken naar een andere huisvesting.

Pogingen om het Fonds al geheel te bewaren hebben geen resultaat gehad. Bijgevolg werd in 2019 begonnen met de verdeling ervan onder verschillende Belgische en buitenlandse erfgoedinstellingen. Het coronavirus heeft stokken in de wielen gestoken, maar als er geen nieuwe problemen opdienen zouden in de loop van 2021 alle onderdelen van het Fonds een nieuw onderkomen moeten gevonden hebben.

Gelukkig zijn de meeste Belgische Esperantotijdschriften ondertussen gedigitaliseerd en via verschillende websites raadpleegbaar. Waar de originelen zich bevinden is voor onderzoekers dus van weinig belang. Misschien wordt het ooit technisch mogelijk om, op basis van de inventarissen en van wat al gedigitaliseerd is, het Esperantofonds Cesar Vanbiervliet als virtuele collectie terug tot leven te wekken.

Roland Rotsaert
roland.rotsaert@gmail.com
050 33 00 04